

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/18, p. 621-636

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12015>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Hatice KUMCAĞIZ –
Doç. Dr. Ercüment ERSANLI – Dr. Meryem VURAL BATIK

This article was checked by iThenticate.

EVLİLİK DEĞERLERİ ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇE'YE UYARLAMA ÇALIŞMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Meliha TEKİN ÇATAL* - Seher Balcı ÇELİK** - Melek KALKAN***

ÖZET

Ripley, Worthington, Bromley ve Kemper (2005) tarafından geliştirilen Toplulukçu ve Bireyci Evlilik Değerleri Ölçeği (EDÖ)'nin, üniversite öğrencilerinden oluşan bir grup üzerinde Türkçe'ye uyarlama çalışması yapılmıştır. Ölçeğin dil eşdeğerliğini test etmek için İngilizce öğretmenliği anabilim dalındaki öğrencilere, karşılıklı olarak (İngilizce-Türkçe; Türkçe-İngilizce) çeviriler uygulanmış; İngilizce ve Türkçe formlardan elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı korelasyonlar saptanmıştır. Dilsel eşdeğerliği sağlanan denemelik Türkçe form 50 kişiye uygulanarak pilot çalışma yapılmıştır. Yapılan pilot uygulama sonrasında, madde toplam korelasyon kat sayısı .30' un altında kalan madde olmadığı görülmüştür. Geçerlik analizleri için Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi, güvenilirlik için ise iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları 457 kişi üzerinde yapılmıştır. Evlilik değerleri ölçeği 26 maddelik iki seçenekli bir ölçektir. EDÖ' nün faktör yapısını belirlemek amacıyla uygulanan açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri sonuçlarına göre ölçek; tek boyutlu bir yapı göstermektedir. Ölçek orijinal hali ile örtüşmektedir. EDÖ' nün her bir madde için madde faktör yükleri .40 ile .70 arasında değişmektedir. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin, toplam varyansın % 40.42'sini açıkladığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda sınınanan modelin oldukça iyi uyum indekslerine sahip olduğu saptanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .87 hesaplanmıştır. Bulgular, bu ölçeğin "geçerli ve güvenilir" olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Ayrıca uyarlanan ölçeğin evlilik, evlilik değerleri ve bireyci ve toplulukçu kültür konusu ile bağıntılı akademik çalışmalarda kullanılabilir olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Değerleri Ölçeği (EDÖ), toplulukçu, bireyci, geçerlik ve güvenilirlik

* Öğretmen-MEB, El-mek: melihacatal82@gmail.com

**Prof.Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık, El-mek: balseher@yahoo.com

*** Prof. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık, El-mek: mlkalkan@gmail.com

THE ADAPTATION OF THE MARITAL VALUES (VOWS) SCALE INTO TURKISH: A RELIABILITY AND VALIDITY ANALYSIS

ABSTRACT

The purpose of this study was to adapt covenant / contract marriage values scale (Marital VOWS) developed by Ripley, Worthington, Bromley and Kemper (2005) into Turkish on a group of university students. In order to test the language equivalence of the scale, translations were applied mutually (English-Turkish, Turkish-English) to the students in the English language teaching department. Positive and significant correlations were found between the scores obtained from English and Turkish forms. Pilot study was conducted by applying 50 Turkish draft forms which passed the linguistic equivalence test. After the pilot study, it is found that there is no item below .30 of total item correlation coefficient. Exploratory Factor Analyses and Confirmatory Factor Analyses were carried out for the validity analyses. On the other hand, Internal Consistency Coefficient was calculated for reliability analyses. The validity and reliability studies of the scale were surveyed on 457 people. The marriage values scale is a 26-items that have two options. According to the results of exploratory and confirmatory factor analyzes applied to determine the factor structure of Marital Values (VOWS); it has one dimensional structure. The scale corresponds to the original state. For Marital Values (VOWS), the item factor loadings for each item range from .40 to .70. As a result of the factor analysis made, the scale revealed 40.42% of the total variance. According to the results, the hypothesized model has substantially good fit indices. The Cronbach Alpha internal consistency coefficient of the scale was found as .87. The findings indicated that Marital Values (Vows) can be used as a valid and reliable instrument. Hence this adapted scale is suitable for academic studies related to marital values, covenantal and contractual culture.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Marriage is a step in the establishment of a family union and has always been seen and adopted in all societies as one of the most important social events. Marriage a social phenomenon with, emotional, behavioral and biological dimensions as well as being defined in different forms in different cultures; (Kışlak, 1997). Marriage is framed by various norms specific to each society and culture; These norms are becoming functional through customs, traditions and ceremonies. In this way, marriage values such as age of marriage, how marriage is made, how to organize the house, attitudes and behaviors towards each other and their relatives, the nature of marriage and divorce conditions (Tolon, 1975) are determined.

Spouses, the founders of the marriage relationship, bring their past and present habits and behavior patterns into marital life as two separate individuals trained in different social settings. In marriage relations, spouses have norms and values derived from their own worlds and the

Turkish Studies

society they live in as well as universal principles (Yılmazçoban, 2016). Therefore, according to the social norms and cultural values of the society they are in, marriage values also differ. When we look at the cultural context, It seems to be handled in the dimensions of individualism and collectivism.

According to Hofstede and McCree (2004), individualism and collectivism are part of the existing cultures and argue that individualism in developed western societies and collectivism in eastern societies are influential (*in* Özyer, Orhan & Orhan, 2012). In western societies where individualism has come to the fore, marriage is seen as contractual based on mutual responsibilities. On the other hand, in societies where collectivist understanding is prevalent, marriage is seen as a covenantal in which one of the couples is seen as more important than reaching the individual ends. This second view is based on the assumption that individual goals are less important than marriage and that the parties are ready to sacrifice their marriage when necessary (Ripley, Worthington, Bromley & Kemper, 2005).

Bromley (1997) found that covenantal marriage values based on collectivist understanding lies on assumptions such as: a) the basic unit of society formed by married couples, b) individual self-sacrifice is expected for collective well-being, c) loyalty and marriage vow is valued and d) when marriage is in danger, traditional interventions such as religious resources are the primary means of correcting marriage. It is assumed that the contractual marriage values based on individualism are a) the individuals of the primary unit of the society, b) the primary means of self-development in the development of marriage, c) negotiation and mutual understanding of contractual marital values are valuable and modern professional interventions such as therapy are the primary means of rescue where marriage is under threat (*in* Ripley et al., 2005).

It is assumed that in most of the cross-cultural researches on individualism-collectivism, all the individuals living in that country have adopted the same values and as the culture is defined by that country. However, these measured values on a country basis may vary in different living areas (eg marriage, public, social) (Wasti & Erdil, 2007). Thus, the marital values possessed can vary even in the same society.

When we look at Turkey, it is clear that the values that are differentiated in marriage clearly reveal that entering the working life of women, the increase in their education level with the effects of Western culture on Turkish society in the globalizing world. When we look at the divorce that does not depend on the vowel, the separation between the two sides is again manifest. The more clearly they understand their priorities, the easier it will be to help them make a decision about marriage. In addition, the marriage value of the couple also influences their business decisions and social behavior as well as their family roles. However, it is not possible to accurately determine the effect of values on behavior without accurate measurements. On the other hand, this developed scale can examine intercultural and multicultural marriages. Turkey, as it is known, has many ethnic groups with different cultures. By measuring and exposing these values, a better harmony can be achieved between marriages of individuals with different values and

Turkish Studies

cultural backgrounds. Finally, spouses can plan their future with pre-marriage counseling and family counseling after marriage. Counseling will help prevent marriages that may have negative consequences for couples, increase the quality of existing marriages, enrich marriages, promote marriage agreements and protect marriages against difficulties.

Method

This study was carried out on a total of 530 students of 203 males and 327 females who were educated in different faculties of Ondokuz Mayıs University during 2016-2017 academic year and determined by random method. Of these students, 142 are in Guidance and Psychological Counseling, 113 are in Pre-School Teacher Training, 73 are in English Teaching, and 202 are in Business and Economics. The average age of male students is 20.75 (sd 1.64), the average age of female students is 21.18 (sd 2.01)

Process

For the Marriage Value Scale adaptation study, we contacted Jennifer S. Ripley, who developed the scale, by e-mail and requested permission to work on adaptation. In the adaptation study, the scale was first translated into Turkish by 4 language experts who were very well in English. After making the necessary corrections, the Turkish forms have been translated into English by 4 experts who speak both Turkish and English. The retranslated form is compared to the original form. As a result of the examination and evaluation, the appropriateness of the translation was decided by the authors and the pilot Turkish form was obtained. Then, for the validity of the scale, the correlation between the two forms (English and Turkish) was calculated by 23 English students in the OMU English Teaching Department. Thus, the Turkish form was obtained for the pilot study. The pilot study was conducted with 50 university students and internal consistency and item-total correlation values were calculated. Finally, the scale was applied to 457 university students and an exploratory factor analysis(EFA), confirmatory factor analysis (CFA) and reliability analyzes were conducted to test the validity of the Marital Values Scale.

Findings

For the linguistic equivalence of the scale, Pearson's moment product correlation coefficient between English form scores and Turkish form scores was found to be $r = .78$ ($p < .01$). According to these values, a high positive correlation was calculated between the two forms. It is known that when the correlation coefficient is between 0.70 and 1.00, it indicates a high correlation (Büyüköztürk, Böke & Köklü, 2008).

The pilot application was made on 50 students who were in the Guidance and Psychological Counseling Department of OMÜ Education Faculty. The item correlation analysis was performed to determine the compatible items among the 26 items on the trial scale. Item total test correlations were calculated for each item included in the scale. As a result of the pilot study with 50 subjects, it was found that there was no item below the total correlation coefficient of .30. The internal consistency coefficient for the 26-item scale was found $\alpha = .87$.

Turkish Studies

In order to test the validity of the structure, a total of 457 students were applied on a 26-item scale. First, it was examined whether the data obtained from the students fit the factor analysis. The matrix of correlation between the items was calculated and it was examined whether statistically significant relations existed. The KMO (Kaiser Meyer Olkin) coefficient and Barlett Sphericity tests were performed to determine the suitability of the data for the explanatory factor analysis. In this study, KMO was calculated as .875 and Barlett Sphericity test as χ^2 value was calculated as 2136.446 ($p < .001$). Factor analysis yielded appropriate results (Büyüköztürk, 2011).

The exploratory and confirmatory factor analysis was performed using the Mplus program. Since the items in the scale are binary coded, the Weighted Least Squares Adjusted Mean and Variance method (WLSMV) is preferred to examine the factor structure of categorical data (Brown, 2006, Muthen & Muthen, 2008). According to the results of the exploratory factor analysis conducted on the sample of 200 people, it is understood that it is suitable for one factor structure. The one-factor structure was found to account for 40.42% of the total variance.

Confirmatory factor analysis was performed on the data collected from the sample of 257 persons. The fit of the one-factor model to the data set was evaluated by means of goodness of fit indexes. The RMSEA statistic was calculated as 0.03 for the single factor model. This suggests that the one-factor model is a perfect fit. CFI and TLI values were also calculated as 0.95 and 0.94, respectively. Exceeding 0.90 of these values indicates perfect fit (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2010).

The reliability study of the Marital Values Scale (VOWS) was conducted by calculating the internal consistency coefficient of Cronbach Alpha over 457 students. The internal consistency coefficient obtained from the scale by Cronbach Alpha analysis is $\alpha = .87$. These results indicate that the reliability of the scale is high (Kalaycı, 2010).

The results obtained from the validity and reliability studies of the Marital Values Scale show that the 26-item scale adapted to Turkish is a measurement tool that can be used to measure marriage values in a valid and reliable way. The score on the scale ranges from 26 to 52.

In conclusion, it can be said that, in line with the analyzes made, the Marital Values Scale (VOWS) is a valid and reliable measurement tool that can be used in determining the marital values of individuals in Turkish culture.

Suggestions

The Marital Values Scale (VOWS) is thought to be useful to family counselors and researchers. Since the scale adaptation study is carried out with the university students, the validity and reliability applications should be done by examining the different groups of the scale to standardize the scale.

Keywords: Marital Values Scale (VOWS), covenantal, contractual, validity and reliability

Giriş

Evlilik, aile birliğinin kurulmasının bir adımı olup, tüm toplumlarda her zaman önemli sosyal olaylardan biri olarak görülmüş ve benimsenmiştir. Farklı kültürlerde değişik şekillerde tanımlanmakla beraber evlilik, duygusal, davranışsal ve biyolojik boyutları olan sosyal bir olgudur (Kışlak, 1997). Evlilik her toplum ve kültürde kendine özgü çeşitli normlarla çerçevelenmekte; bu normlar; örf, adet ve törenler aracılığıyla işlevsel bir nitelik kazanmaktadır. Bu şekilde evlilik yaşı, evliliğin yapılış biçimi, ev düzeninin nasıl kurulacağı, eşlerin birbirlerine ve yakınlarına karşı tutum ve davranışları, evliliğin niteliği ve boşanma koşulları (Tolon, 1975) gibi evlilik değerleri belirlenmektedir.

Evlilik ilişkileri, nitelik ve içerik bakımından geçmişten günümüze değişikliklere uğrasa da, evrenselliğini ve toplumun temel taşı olma özelliğini her zaman korumuştur (Yavuzer, 2011). Evlilik ilişkisinin temel kurucuları olan eşler farklı sosyal ortamlarda yetişmiş iki ayrı birey olarak bütün geçmişlerini ve halen sahip oldukları alışkanlıklarını ve davranış kalıplarını evlilik yaşantılarına taşırlar. Evlilik ilişkilerinde eşler, evrensel ilkelerin yanı sıra kişilerin kendi dünyalarından ve içinde buldukları toplumdan kaynaklanan norm ve değerler de barındırırlar (Yılmazçoban, 2016). Bu yüzden içinde bulunduğu toplumun sosyal normlarına ve kültürel değerlerine göre evlilik değerleri de farklılaşmaktadır. Yaşadığımız dünyada kültürler farklı farklı olduğu için buna bağlı olarak kişilerin benlik yapıları da farklılaşmaktadır. Kişilerdeki farklı benlik yapıları onun her türlü davranışları ve seçimleri üstünde etkilidir. Kültürler üyelerinden farklı şeyler bekledikleri için üyeler yaşantılarını bu beklentiler doğrultusunda bütünleştirir ve düzenlerler (Ercan, 2015). Bireycilik ve toplulukçuluk kavramları, karmaşık bir yapı olan kültürün somut bir şekilde değerlendirmesi imkânını sunmaktadır. Dahası bu iki kavram toplumların karşılaştırılması ve belirli bir kültürel eğilimin davranışsal sonuçlarını ortaya çıkarmada çok önemlidir (Triandis, 1999). Kültürel bağlamda bakıldığında evlilik değerlerinin bireycilik ve toplulukçuluk boyutunda ele alındığı görülmektedir.

Bireycilik-toplulukçuluk, bireyin bakış açısını belirleyen “benlik yapısının iki türü” olarak belirtilmektedir. Bu yapılardan biri, “öteki”ne uzanan, öbürü ise diğerlerinden “ayrılmış” olan benliktir (Kağıtçıbaşı, 2012). Hofstede (2001), benlik yapılarını, ilk olarak bireyci ve toplulukçu kültür etrafında değerlendirerek iki sınıfta incelenmiştir. Bireycilik, kişinin içinde yaşadığı toplumdan duygusal anlamda bağımsız olmayı nitelerken; toplulukçuluk ise, bulunduğu toplumsal sisteme bağımlı olmayı nitelendirmektedir. Daha sonra yapılan araştırmalarda bu sınıflama üçe çıkarılmıştır ve ilişkisel, özerk ilişkili ve ilişkisel özerk gibi farklı araştırmacılar tarafından kavramsallaştırılmıştır. (akt. Yöntem & İlhan, 2013).

Hofstede ve McCree (2004)’ye göre bireycilik ve toplulukçuluk, içinde bulunulan kültürün bir parçasıdır ve ayrıca gelişmiş batı toplumlarında bireyciliğin, doğu toplumlarında ise toplulukçuluğun etkili olduğunu savunmaktadırlar (akt. Özyer, Orhan & Orhan, 2012). Bireyciliğin öne çıktığı batı toplumlarında evlilik, karşılıklı sorumluluklar temeline dayalı bir anlaşma (contractual) olarak görülmektedir. Diğer taraftan toplulukçu (kolektif) anlayışın hakim olduğu toplumlarda evlilik, çiftlerin bir olmalarının, bireysel amaçlara ulaşmadan daha önemli görüldüğü bir ortaklık (covenantal) olarak görülmektedir. Bu ikinci görüş, bireysel hedeflerin evliliğin geleceğinden daha az önemsendiğini ve tarafların gerektiğinde evlilikleri için fedakârlığa hazır oldukları varsayımına dayanmaktadır (Ripley, Worthington, Bromley & Kemper, 2005).

Bromley (1997) toplulukçu anlayışa dayalı (covenantal) evlilik değerlerinin; a) toplumun temel birimini evli çiftlerin oluşturduğunu, b) kolektif iyilik için bireysel fedakârlığın beklendiği, c) bağlılık ve evlilik yemininin değerli görüldüğü ve d) evlilik tehlikeye girdiğinde dini kaynaklar gibi geleneksel müdahalelerin evliliği düzeltmede temel araç olduğu varsayımlarına dayandığını belirtmektedir. Bireycilik anlayışına dayalı (contractual) evlilik değerlerinin ise a) toplumun

öncelikli biriminin bireyler olduğu, b) evliliğin gelişiminde bireyin kendi gelişiminin öncelikli araç olduğu, c) müzakere ve karşılıklı anlaşmanın değerli olduğu ve d) evliliğin tehdit altında olduğu durumlarda terapi gibi modern profesyonel müdahalelerin öncelikli kurtarma araçları olduğu varsayılmaktadır (akt. Ripley vd., 2005).

Batı toplumlarında psikoloji ve evlilik ile ilgili yapılan çalışmalarda daha çok bireycilik anlayışına dayalı (contractual) evlilik değerlerinin benimsendiği görülmektedir (Ripley vd., 2005). Buna göre birey, kendi gereksinimleri, duyguları ve kendi kişisel gelişimini sağlayan hak ve özellikleri üzerinde durur. Bireyler için otonomi, rekabet, zevk, özgürlük gibi değerler daha önemli görülür. Ayrıca bireyin amaçları ve çıkarları grup amaçlarından ve çıkarlarından önce gelir (Triandis, 1994'ten aktaran Sakal & Aytekin, 2014). Diğer taraftan farklı kültürlerde yapılan çalışmalar genellikle toplulukçu anlayışa dayalı (covenantal) sosyal varsayımları desteklemektedir (Ripley vd., 2005). 'Biz'in temel alındığı bu yapıda kişi, özerk bir birey olarak değil, kendini mensup olduğu gruba ya da ilişkilere göre ifade eder (Cosma, 2011). Karşılıklı bağlılığı yansıtan inanç ve değerler; güvenme, itaat etme, fedakârlık yapma, sorumluluk alma, hiyerarşi, uyum vb. daha önemlidir. Toplulukçu kültürde grubun çıkarları, devamlılığı, birlikte iş yapma ve bireysel isteklerini kontrol ön plana çıkar. Bu kültür yapısında birey, karşısındakinin duygularını anlamaya, kendisi ve diğer kişilerle benzer özelliklerine ve karşısındakinin gereksinimlerine odaklanır (Triandis, 1994'ten aktaran Sakal & Aytekin, 2014). Bu anlayışta, geleneksel aile rolleri ve yapısı (aile reisinin erkek olması gibi) daha ön plandadır. Çiftlerin eşitliğine dayalı bir yapıdan daha çok ilişkilerin sağlığını korumaya çalıştıkları aile yapıları ortaya konulmaktadır (Farajzadeh, 2011).

Bireycilik ve toplulukçuluk ile ilgili Hofstede'nin yaptığı çalışmalarda bu kavramlar birbirinin karşıtı olarak ele alınır. Ancak, bireysel düzeyde yapılan analizler bu iki kavramın birbirinden bağımsız olduğunu göstermektedir (Kağıtçıbaşı, 2012). Triandis (1994) ise insanların hem bireyci hem de toplulukçu özelliklere aynı anda sahip olabileceklerini yani kişinin, hem bireyci hem de toplulukçu eğilimleri bir arada barındırabileceğini belirtmiştir (akt. Sakal & Aytekin, 2014). Buna bağlı olarak yapılan araştırmaların bazılarında evlilik değerlerindeki farklılıkların bireylerin kendilerinden (Triandis, 1995) kaynaklandığı ifade edilirken; bazı araştırmalarda da toplumsal olarak aktarılan (Adams, Spain, & Hunt, 1998) evlilik değerlerinin etkili olduğu ileri sürülmüştür (akt. Ripley vd., 2005).

Bireycilik-toplulukçulukla ilgili yapılan kültürlerarası araştırmaların çoğunda, kültürün ülke ile tanımlandığı ve o ülkede yaşayan bütün bireylerin aynı değerleri benimsedikleri varsayılmaktadır. Ancak, ülke bazında ölçülen bu değerler, farklı yaşam alanlarında (örneğin, evlilik, kamusal, sosyal) değişiklik gösterebilir (Wasti & Erdil, 2007). Bu yüzden sahip olunan evlilik değerleri aynı toplumda bile farklılıklar gösterebilmektedir.

Bromley (1997)'e göre iki farklı anlayışta (bireycilik-toplulukçuluk) olan bireylerin evlilik değerlerini (contractual-covenantal) ölçme noktasında bir ölçme aracı geliştirmenin önemini ortaya koyulmaktadır (akt. Ripley vd., 2005). Başta Amerika ve batı toplumları bu değerler konusunda ikiye bölünmüş durumdadır. Ülkemize bakıldığında da kadının gerek çalışma hayatına girmesi, eğitim durumunun yükselmesi, gerekse küreselleşen dünyada batı kültürünün Türk toplumunu da etkilemesiyle evliliklerde farklılaşan değerler kendini net biçimde ortaya koymaktadır. Kusura dayanmayan boşanmalara bakıldığında iki taraf arasındaki ayrışma yine kendini göstermektedir (Aktaş, 2011). Evlilikte bireyci değerleri ön planda tutan taraf çoğunlukla boşanmayı önermektedir. Toplulukçu değerleri benimseyen taraf ise aile ve toplumu bir bütün olarak görmektedir. Her iki durum bireyler açısından değerlendirildiğinde "iyi" olarak düşünülebilir; ancak bu ayrışma evlilik değerlerinin ölçülmesi noktasına bir kanıt oluşturmaktadır (Ripley vd., 2005). Burada önemli olan kimin hangi değere kendisini daha yakın hissettiğidir. Çünkü bireylerin önceliklerini daha net olarak anlaması, evlilik konusunda karar almada yardımcı olacaktır. İkinci olarak, çiftlerin hangi evlilik

Turkish Studies

değerine yakın olduğu, onların aile içi rollerini etkilediği kadar işle ilgili kararlarını ve sosyal davranışlarını da etkilemektedir. Ancak, doğru ölçümler olmadan değerlerin davranışlar üzerine etkisini doğru belirlemek mümkün değildir. Üçüncüsü, geliştirilen ölçek ile kültürler arası ve çok kültürlü evlilikler incelenebilir. Türkiye, bilindiği gibi farklı kültürlerle sahip birçok etnik grubu bünyesinde barındırmaktadır. Bu değerlerin ölçülüp ortaya çıkarılmasıyla farklı değer ve kültür geçmişine sahip bireyler arasındaki evliliklerde daha iyi bir uyum sağlanabilir. Son olarak, eşler gerek evlilik öncesi danışmanlık gerekse evlendikten sonra alacakları aile danışmanlıkları ile geleceklelerini beraber planlayabilirler. Çiftler için olumsuz sonuçlar doğurabilecek evlilikleri önleme, mevcut evliliğin kalitesi artırma, evliliği zenginleştirme, evlilik içi anlaşmayı teşvik etme ve zorluklara karşı evliliği koruma adına yardımcı olacaktır. Bu amaçla, ülkemizde de bu değerlerin bireysel olarak değerlendirilmesinin ve evlilik öncesi ve aile danışmanlıklarında çiftlere yapılacak yardımın önemli bir parçasını oluşturacağı düşünülen Evlilik Değerleri Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanmasının önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Bu çalışma 2016-2017 öğretim yılında On Dokuz Mayıs Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören ve seçkisiz yöntem ile belirlenmiş 203' ü erkek, 327' si kız toplam 530 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu öğrencilerden 142'si Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünde, 113'ü Okul Öncesi Öğretmenliğinde, 73' ü İngilizce Öğretmenliğinde ve 202'si de İşletme ve İktisat bölümlerinde öğrenim görmektedirler. Erkek öğrencilerin yaş ortalaması 20.75 (Ss 1.64), kız öğrencilerin yaş ortalaması 21.18 (Ss 2.01)'dir.

İşlem Yolu

Evlilik Değerleri Ölçeğinin uyarlama çalışması için ölçeği geliştirenlerden Jennifer S. Ripley ile mail aracılığıyla iletişime geçilmiş ve uyarlama çalışması için izin istenmiştir. Uyarlama çalışmasında ilk olarak, ölçek İngilizceyi çok iyi bilen 4 dil uzmanı tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve incelenmiştir. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra Türkçe formlar hem Türkçe'yi hem İngilizce'yi çok iyi bilen 4 uzman tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Geri çevrilen form, orijinal form ile karşılaştırılmıştır. Yapılan inceleme ve değerlendirmenin sonucunda çevirinin uygunluğuna yazarlarca karar verilerek denemelik Türkçe form elde edilmiştir. Sonrasında ölçeğin dil geçerliği için, OMÜ İngilizce öğretmenliğinde okuyan 23 öğrenciye önce İngilizce form, ardından Türkçe form uygulanarak iki form arasındaki korelasyon hesaplanmıştır. Böylece pilot çalışma için Türkçe form elde edilmiştir. Pilot çalışma, 50 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiş ve iç tutarlık ve madde-toplam korelasyon değerleri hesaplanmıştır. Son olarak, Evlilik Değerleri Ölçeğinin yapı geçerliğini test etmek için açılımlayıcı (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır.

Bulgular

Dilsel eşdeğerlik

Ölçeğin dilsel eş değeri için, Türkçe ve İngilizce'yi iyi derecede bilen grubun Türkçe form puanları ile İngilizce form puanları karşılaştırılmıştır. İngilizce form puanları ile Türkçe form puanları arasındaki Pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı $r = .78$ ($p < .01$) olarak bulunmuştur. Bu değerlere göre iki form arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki hesaplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre ölçeğin Türkçe formunun, orijinal İngilizce formuna eşdeğer olduğu söylenebilir. Çünkü korelasyon kat sayısı 0.70-1.00 arasında olduğunda yüksek korelasyona işaret ettiği bilinmektedir (Büyüköztürk, Böke & Köklü, 2008).

Pilot Uygulama

Pilot uygulama OMÜ Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünde okuyan 50 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Deneme ölçeğinde yer alan 26 madde arasında birbiriyle uyumlu olanları belirlemek için madde korelasyon analizi yapılmıştır ve ölçekte yer alan her madde için madde toplam test korelasyonları hesaplanmıştır. 50 kişiyle yapılan pilot uygulama sonucunda, madde toplam korelasyon kat sayısı .30 un altında olan madde olmadığı görülmüştür. 26 maddelik ölçeğin iç tutarlık katsayısı $\alpha=.87$ bulunmuştur.

Tablo 1. Madde Korelasyonu

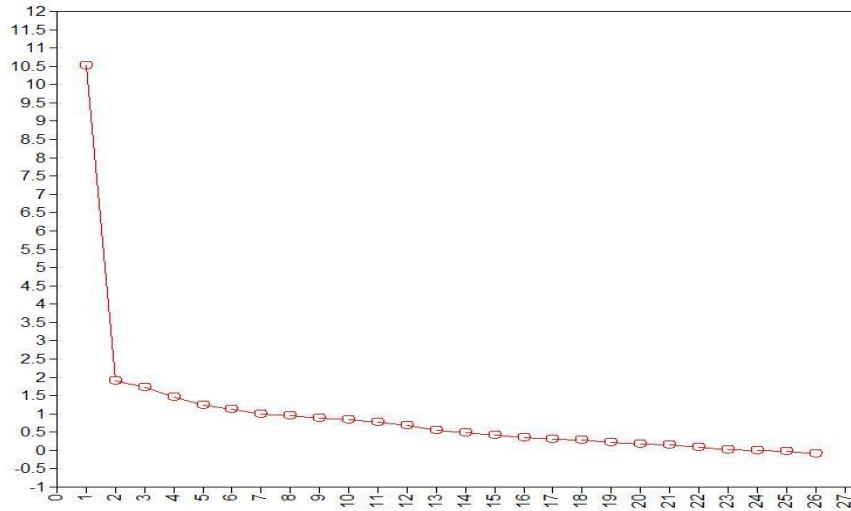
Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	.35
2	.37
3	.30
4	.68
5	.53
6	.65
7	.43
8	.46
9	.36
10	.33
11	.31
12	.45
13	.34
14	.56
15	.75
16	.35
17	.45
18	.53
19	.37
20	.38
21	.68
22	.34
23	.37
24	.58
25	.47
26	.35

Evlilik Değerleri Ölçeği (EDÖ)'nin Geçerliğine İlişkin Bulgular

Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi:

Yapı geçerliğini sınamak için 26 maddelik ölçek toplam 457 öğrenciye uygulanmıştır. İlk olarak, öğrencilerden elde edilen verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı incelenmiştir ve maddeler arası korelasyon matrisi hesaplanarak istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olup olmadığına bakılmıştır. Verilerin açımlayıcı faktör analizine uygunluğunu belirlemek için KMO (Kaiser Meyer Olkin) katsayısı ve Barlett Sphericity testleri yapılmıştır. Faktör analizine uygunluk için analiz bulgularından KMO'nun .60'dan yüksek ve Barlett testinin anlamlı olması gerekmektedir (Büyüköztürk vd., 2008). Bu çalışmada KMO .875, Barlett Sphericity testi χ^2 değeri ise 2136,446 ($p<.001$) olarak hesaplanmıştır ve faktör analizine uygun sonuçlar elde edilmiştir (Büyüköztürk, 2011).

Açımlayıcı ve Doğrulayıcı faktör analizleri Mplus programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ölçekte yer alan maddelerin ikili (binary) kodlanmış olmasından dolayı kategorik verilerin faktör yapısını incelemek için daha uygun olan Ağırlıklandırılmış En Küçük Kareler Düzeltilmiş Ortalama ve Varyans yöntemi (WLSMV) tercih edilmiştir (Brown, 2006; Muthen & Muthen, 2008). 200 kişilik örneklem üzerinde yapılan açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre özdeğerler incelendiğinde veriler birden fazla faktörü işaret etmektedir. Özdeğeri 1'den büyük olan altı faktör elde edilmiştir. Birinci faktörün özdeğeri 10,509; ikinci ve üçüncü faktörlerin özdeğerleri de sırasıyla 1.912 ve 1.729 olarak hesaplanmıştır. Dört, beş ve altıncı faktörlerin özdeğerleri birin altında çıkmıştır. Aşağıda verilen yamaç grafiği incelendiğinde ise verilerin tek faktörlü yapıya daha uygun olduğu anlaşılmaktadır. Tek faktörlü yapı toplam varyansın % 40.42'sini açıkladığı görülmüştür.

Madde yükleri incelendiğinde her madde yükünün 0.34'ten büyük olduğu aşağıda belirtilmektedir.

Faktör yük değerleri

1	0.409*
2	0.473*
3	0.914*
4	0.434*
5	0.759*
6	0.342*
7	0.708*
8	0.686*
9	0.667*
10	0.589*
11	0.612*

12	0.737*
13	0.643*
14	0.699*
15	0.757*
16	0.682*
17	0.740*
18	0.647*
19	0.464*
20	0.541*
21	0.596*
22	0.591*
23	0.698*
24	0.479*
25	0.570*
26	0.594*

Geliştirilen ölçeklerin yapı geçerliliğini sınamak için literatürde Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör analizlerinin kullanıldığı görülmektedir. Bununla beraber; teori geliştirme aşamasında açımlyıcı faktör analizi, sıklıkla ölçek geliştirme aşamasının ilk safhalarında kullanılan çok değişkenli istatistik analiz yöntemidir. Diğer taraftan, doğrulayıcı faktör analizi mevcut olan teorinin değerlendirilmesinde kullanılan çok değişkenli bir istatistik analiz tekniğidir. (Keith, 2005). Yani, yabancı bir kültürde geliştirilen envanterin faktör yapısının Türk kültüründe benzer bir faktör yapısına sahip olup olmadığı belirlenmek gerektiğinde doğrulayıcı faktör analizi kullanılabilir. Bundan dolayı, evlilik değerleri ölçeğinin yapı geçerliliğini ölçmek için doğrulayıcı faktör analizi 257 kişilik örneklemeden toplanan veriler üzerinde yapılmıştır. Tek faktörlü modelin veri setine uyumu uyum iyiliği indeksleri vasıtasıyla değerlendirilmiştir. Bu çalışmada model uyumları, χ^2 /sd , RMSEA, CFI, TLI uyum iyiliği indeksleri aracılığıyla incelenmiştir. Literatürde Ki-karenin serbestlik derecesine oranının ikiden büyük beşten küçük ya da eşit olması ($3 < \chi^2 /sd \leq 5$), RMSEA değerinin. 05 ila. 10 aralığında olması ($0.05 \leq RMSEA \leq 0.10$), ve CFI, TLI değerlerinin ise. 90 ve üzerinde ancak. 95' ten küçük olması ($0.90 \leq CFI/TLI \leq 0.95$) kabul edilebilir uyumu göstermektedir. Öte yandan, χ^2 /sd oranının 3' ten küçük olması, RMSEA' nın .05' in altında olması, TLI ve CFI' nin .95 ve üzerinde olması ise mükemmel uyum olduğuna işaret etmektedir (Byrne, 2013; Hooper, Coughlan & Mullen, 2008; Hu & Bentler, 1999; Marsh, Balla & McDonald, 1988; McDonald & Marsh, 1990; Schreiber, Nora, Stage, Barlow & King, 2006). Doğrulayıcı faktör analizleri Mplus 6,1 programında (Muthén & Muthén, 2008) ortalamaya ve varyansa göre düzeltilmiş ağırlıklandırılmış en küçük kareler (weighted least squares mean and variance adjusted [WLSMV]) tahmin yöntemi kullanılarak yapılmıştır. WLSMV kullanılmasının nedeni bu tahmin yönteminin, daha önce gerçekleştirilen çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmada da, cevap kategorisi beşten az olan sıralı kategorik (ordinal) likert tipi ölçeklerde maksimum olabilirlik yönteminden, daha üstün performans göstermesidir (Bandalos, 2014; Finney & DiStefano, 2006, 2013).

Turkish Studies

Tablo 2 Evlilik Değerleri Ölçeğine İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

	χ^2	sd	χ^2/sd	CFI	TLI	RMSEA
İstatistikler	400.368	299	1.33	.95	.94	.99

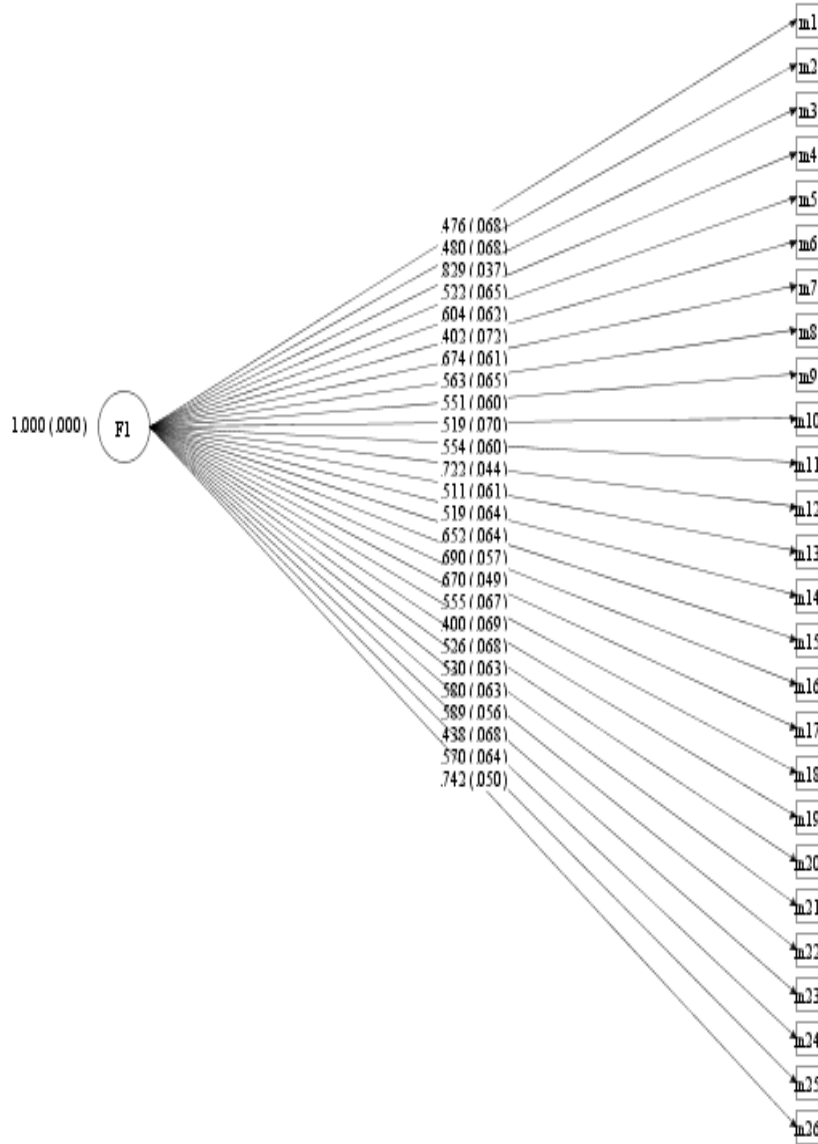
Tablo 2 incelendiğinde tek faktörlü model için RMSEA istatistiği 0,03 olarak hesaplanmıştır. Bu da tek faktörlü modelin mükemmel bir uyum gösterdiğine işaret etmektedir. Ayrıca CFI ve TLI değerleri 0.95 ve 0.94 olarak hesaplanmıştır. Bu değerlerin 0.90'un üzerinde çıkması mükemmel uyum olduğunu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2010).

Tablo 3. Evlilik Değerleri Ölçeğine Standardize Edilmiş Sonuçları

Madde No	Faktör Yük Değeri	Standart hata	t değeri	p
M1	0.476	0.068	6.991	0.000
M2	0.480	0.068	7.061	0.000
M3	0.829	0.037	22.422	0.000
M4	0.522	0.065	8.082	0.000
M5	0.604	0.062	9.793	0.000
M6	0.402	0.072	5.553	0.000
M7	0.674	0.061	11.005	0.000
M8	0.563	0.065	8.712	0.000
M9	0.551	0.060	9.204	0.000
M10	0.519	0.070	7.385	0.000
M11	0.554	0.060	9.217	0.000
M12	0.722	0.044	16.477	0.000
M13	0.511	0.061	8.356	0.000
M14	0.519	0.064	8.162	0.000
M15	0.652	0.064	10.174	0.000
M16	0.690	0.057	12.061	0.000
M17	0.670	0.049	13.661	0.000
M18	0.555	0.067	8.282	0.000
M19	0.400	0.069	5.828	0.000
M20	0.526	0.068	7.686	0.000
M21	0.530	0.063	8.427	0.000
M22	0.580	0.063	9.197	0.000
M23	0.589	0.056	10.537	0.000
M24	0.438	0.068	6.450	0.000
M25	0.570	0.064	8.912	0.000
M26	0.742	0.050	14.931	0.000

Tablo 3 de görüldüğü gibi ölçeğin faktör yük değerleri .40 ile .70 arasında değiştiği görülmektedir. Maddelerin faktör yük değerlerinin standart hataya bölünmesi ile elde edilen t değerlerinin de $p < .001$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir.

Şekil 1. Evlilik Değerleri Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeli

Evlilik Değerleri Ölçeği (EDÖ)'nin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Evlilik Değerleri Ölçeği'nin (EDÖ) güvenilirlik çalışması, 457 öğrenci üzerinde Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanarak yapılmıştır. Cronbach Alpha analiziyle ölçekten elde edilen iç tutarlık katsayısı $\alpha=0.87$ bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğuna işaret etmektedir (Kalaycı, 2010).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, Evlilik Değerleri Ölçeği'nin (EDÖ) Türkçeye uyarlama çalışması çerçevesinde, üniversite öğrencilerinden oluşan örneklem üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Dilsel eşdeğerlik için yapılan çalışmalar sonucundan elde edilen veriler incelendiğinde

öğrencilere uygulanan İngilizce ve Türkçe formlardan alınan puanlar arasındaki korelasyon katsayısı 0.78'dir. Yani iki form arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre ölçeğin Türkçe formunun özgün ölçek ile dilsel eşdeğerliğinin sağlandığı kabul edilmiştir.

Dilsel eşdeğerliği sağlanan denemelik Türkçe form 50 kişiye uygulanarak pilot çalışma yapılmıştır. 50 kişiyle yapılan pilot uygulama sonrasında, madde toplam korelasyon kat sayısı .30'un altında kalan madde olmadığı görülmüştür. Pilot uygulamada ölçeğin iç tutarlık katsayısı $\alpha=.87$ bulunmuştur

Pilot uygulama sonrasında elde edilen Türkçe formun geçerlik ve güvenilirlik çalışması 457 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. EDÖ'nün faktör yapılarını incelemek için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri hesaplanmıştır. Bu analiz sonuçları incelendiğinde ölçeğin tek boyutlu olarak kabul edilebilir uyum iyiliğine sahip olduğu görülmüştür. Geçerlik çalışmalarında elde edilen sonuçlara göre EDÖ'nün, araştırma literatüründe kabul edilebilir aralıklar arasında olduğunu işaret etmektedir. (Büyüköztürk, 2011). Evlilik Değerleri Ölçeğinin güvenilirlik çalışmaları sonuçlarına bakıldığında ise Cronbach-alfa korelasyon katsayısı $\alpha=.87$ olarak hesaplanmış ve bulunan bu değerini yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

Evlilik Değerleri Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen sonuçlar, Türkçe'ye uyarlanan 26 maddelik ölçeğin, evlilik değerlerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmek için kullanılabilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınan puan 26 ile 52 arasında değişmektedir.

Sonuç olarak yapılan analizler doğrultusunda Evlilik Değerleri Ölçeği'nin (EDÖ) Türk kültüründe, bireylerin evlilik değerlerinin belirlenmesinde kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Evlilik Değerleri Ölçeği'nin (EDÖ) aile danışmanlarına ve araştırmacılara yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu ölçek uyarlama çalışması, üniversite öğrencileri ile gerçekleştirildiğinden, ölçeğin farklı gruplar üzerinde de incelenerek geçerlik ve güvenilirlik uygulamalarının yapılması ölçeğin standardize edilmesi bakımından önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Ö. (2011). *Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlükler*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bandalos, D. L. (2014). Relative Performance of Categorical Diagonally Weighted Least Squares and Robust Maximum Likelihood Estimation. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 21(1), 102–116.
- Brown, T. (2006). *Confirmatory Factor Analysis for Applied Research*. New York: Guildford.
- Büyüköztürk, Ş., Bököçü, Ö. Ç. & Köklü N. (2008). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik* (3. Baskı). Ankara: Pegem A Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Byrne, B. M. (2013). *Structural Equation Modeling with AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming*. New York: Routledge.
- Cosma, I. (2011). Measuring Individualism and Collectivism Romanian *Journal of Applied Psychology* 13(1), 11-17.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/18

- Ercan H., (2015). Genç Yetişkinlerin Aşk Stillерinin Benlik Tipleri ve Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/12 Fall 2013, p. 479-493.
- Farajzadeh, N. (2011). *Türk ve İranlı Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimiyle İlgili Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Finney, S. J., DiStefano, C. (2006). *Non-normal and Categorical Data in Structural Equation Modeling*. Greenwich, CT: Information Age Publishing.
- Finney, S. J., DiStefano, C. (2013). *Non-normal and Categorical Data in Structural Equation Modeling*. Greenwich, CT: Information Age Publishing.
- Hooper, D., Coughlan, J., Mullen, M. R. (2008). Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–59.
- Hu, L., Bentler, P. M. (1999). Cutoff Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1–55.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2012). *Benlik Aile ve İnsan Gelişimi* (4. Baskı). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (5. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Keith, T. Z. (2005). Using confirmatory factor analysis to aid in understanding the constructs measured by intelligence tests. D. P. Flanagan ve P. L. Harrison (Ed.), *Contemporary Intellectual Assessment: Theories, Tests, and Issues*, 581–614, Guilford Press.
- Kışlak, T. Ş. (1997). Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *3P Dergisi*, 7(1), 50-57.
- Marsh, H. W., Balla, J. R., McDonald, R. P. (1988). Goodness-of-Fit Indexes in Confirmatory Factor Analysis: The Effect of Sample Size. *Psychological Bulletin*, 103(3), 391-410.
- McDonald, R. P., Marsh, H. W. (1990). Choosing a Multivariate Model: Noncentrality and Goodness of Fit. *Psychological Bulletin*, 107(2), 247-255.
- Muthén, L. K., Muthén, B. O. (2008). *Mplus (Version 6.12)*. Los Angeles, CA: Muthén & Muthén.
- Özyer, K., Orhan, U., Orhan, D. (2012). Sağlık Sektöründe Çalışanların Demografik Özellikleri, Kişilik Özellikleri ve Kültürel Değerleri Üzerine Bir Çoklu Durum Çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (9), 177-189.
- Ripley, J.S., Worthington, E.L, Bromley, D., Kemper, S.D. (2005). Covenantal and Contractual Values in Marriage: Marital Values Orientation toward Wedlock or Self-actualization (Marital VOWS) Scale Personal Relationships, *Printed in the United States of America*. IARR, 1350-4126, 317–336.
- Sakal, Ö., AYTEKİN, İ. (2014). Bireycilik-Toplulukçuluk Değerlerinin Başarı Amaç Yönelimlerine Etkisi Üzerine Karşılaştırmalı bir araştırma. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(8) 105-123.
- Schreiber, J. B., Nora, A., Stage, F. K., Barlow, E. A., King, J. (2006). Reporting Structural Equation Modeling and Confirmatory Factor Analysis Results: A review. *The Journal of Educational Research*, 99(6), 323–338.
- Tolon, B. (1975). *Toplumbilimlerine Giriş*, Ankara: Savaş Yayınları.

-
- Triandis, H.C. (1999). Cross-Cultural Psychology. *Asian Journal of Social Psychology*, (2), 127-143.
- Wasti, A., Erdil, E. (2007). Bireycilik ve Toplulukçuluk Değerlerinin Ölçülmesi: Benlik Kurgusu ve İndcol Ölçeklerinin Türkçe Geçerlemesi *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 7 (1-2), 39-66.
- Yavuzer, H. (2011). *Evlilik Okulu* (7. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılmazçoban A.M., (2016). Türk Aile Yapısında Evlilik Öncesi Süreç Etkisi Görücü ve Flört Tipi Yapılanma, *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 11/2 Winter 2016, p. 1317-1340 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9486> ISSN: 1308-2140
- Yöntem M.K., İlhan T. (2013). Benlik Kurguları ve Otantikliğin Özgecilik Üzerindeki Yordayıcı Gücünün İncelenmesi *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/8 Summer 2013, p. 2291-2302